

Gymnasiernes Bestyrelsesforening GBF

Rapport om resultaterne fra web-analysen 2008

GBF har indhentet oplysninger fra medlemmerne om nogle udvalgte emner med relation til arbejdet i gymnasiebestyrelserne. Oplysningerne er indsamlet via et web-baseret spørgeskema, som har været tilgængeligt for medlemmerne i nogle uger i januar og februar 2008.

Skemaet havde 18 spørgsmål, heraf 11 lukkede og 7 åbne. Det blev besvaret af 103 bestyrelsesformænd, hvilket er 84% af medlemmerne.

De 103 besvarelser har stort set samme fordeling på landets fem regioner som samtlige medlemmer i medlemslisten, dog således at svarprocenten er markant lavere i Hovedstadsregionen end i resten af landet, nemlig 72% mod 87%. Fordelingen fremgår af tabel 1 sidst i rapporten. Ligeledes svarer fordelingen efter gymnasiestørrelse også til de virkelige forhold, se tabel 2.

Vi anser derfor de indhentede oplysninger for at være repræsentative og uden store skævheder i forhold til de faktiske synspunkter og holdninger hos hele gruppen af bestyrelsesformænd.

Hvilken baggrund har bestyrelsesformændene?

Erfaring er det ord der bedst beskriver bestyrelsesformændene. Det fremgår af tabel 3-5 vedrørende alder og erhvervsbaggrund.

Knap halvdelen af formændene er over 60 år, og kun 10% er under 50. De helt unge udgøres af 2 som er under 40. Fordelingen på mænd og kvinder fremgår ikke af analysen, men kendes fra medlemslisten. Kun 16% (i antal blot 20 ud af 123) er kvinder. Region Hovedstaden afviger igen her, nemlig med en kvindeandel på kun 3%.

Ser man på formændenes erhvervstilknytning er godt to tredjedel ansat, mens en femtedel har eget firma. Hertil kommer endnu en femtedel, som er pensionerede. (Det skal bemærkes, at man her kan indgå i flere kategorier).

Opgør man erhvervsbaggrunden, er det tydeligvis uddannelsessystemet som har sat mest præg på formændene. Der er 34% som nævner det private erhvervsliv som baggrund, men 57% som nævner uddannelsessystemet. Hertil kommer 43%, som nævner det offentlige. (Se bemærkningen ovenfor).

Tallene svarer godt til besvarelserne af det åbne spørgsmål vedrørende tidligere eller nuværende hovedbeskæftigelse. Her er der overvægt af professorer, rektorer og dekaner på universiteterne og på seminarier og professionshøjskoler. En mindre gruppe er direktører og ledere på erhvervsskoleområdet og inden for andre uddannelser. Hertil kommer en række kommunale direktører samt den private sektor med et stort antal direktører

GBF

Prinsessegade 35
1422 Kbh K
Tlf 39611991
Fax 39611931
Mail gymbf@gymbf.dk
Web www.gymbf.dk
Cvr.nr 29231176

Gymnasiernes Bestyrelsesforening GBF

og bestyrelsesmedlemmer, inklusiv et antal advokater. Et stort landbrug, en stor maskinfabrik og en autohandlervirksomhed er også repræsenteret, men hver af dem dog kun med en enkelt person.

Hvordan forløber bestyrelsesarbejdet?

Det er velkendt at posten som bestyrelsesformand på et gymnasium ikke er vellønnet – selv om den kræver en arbejdsindsats.

Vi har spurgt hvor mange møder man holder om året på det enkelte gymnasium. Som det ses af tabel 6 er der ikke mange der kan klare sig med tre møder, og heller ikke mange der når op på syv eller derover. Gennemsnittet ligger omkring 5, idet der er 64% som havde 4 eller 5 møder i 2007, mens 28% havde 6 eller 7.

Møderne plus forberedelse og hjemmearbejde klares gennemsnitligt på 100 timer. Som det ses af tabel 7 bruger 52% mindre end de 100 timer, og 48% mere. Ingen bruger mere end 300 timer, og 7% mellem 200 og 300 timer.

Der er naturligvis sammenhæng mellem antal møder og forbrugt tid. Af dem der bruger 2-300 timer er der 29% som har mere end 7 møder, mod 4% af dem der bruger færre end 100 timer.

Men – måske mod hvad man kunne forvente – det er ikke entydigt på de store gymnasier at arbejdsbyrden er størst for bestyrelsesformændene. Der er procentvis flere på de mellemstore gymnasier med 500 til 700 elever der bruger højst 300 timer, end der er på de små og de store gymnasier. Samtidig ser det ud til at antallet af bestyrelsesmøder falder med stigende gymnasiestørrelse.

Som et åbent spørgsmål har vi bedt formændene oplyse hvilke opgaver de mener har været de vanskeligste i selve bestyrelsesarbejdet. Muligvis er spørgsmålet forkert stillet, idet flere af svarene peger på at bestyrelsesarbejdet ikke er vanskeligt, men blot krævende. Andre har brugt spørgsmålet til at rette en kraftig kritik mod Undervisningsministeriets styring af gymnasierne, hvilket vi kommer tilbage til senere.

I alt 92 har besvaret spørgsmålet og nævnt en eller flere opgaver (i gennemsnit 1,5) som de vil placere i kategorien "de vanskeligste", hvilket altså af nogle forstås som "mest krævende".

Resultatlønnen er uden for al tvivl en klar vinder. Lidt over 40% af bestyrelsesformændene peger på at arbejdet med resultatlønnen har været besværligt, og ansvaret herfor placeres helt klart på den model som ministeriet har lanceret. Kritikken er uomgængelig, især fordi den skal ses i sammenhæng med et andet resultat i undersøgelsen, som viser at flertallet af bestyrelsesformændene finder selve idéen om resultatløn fornuftig. Også herom senere.

GBF

Prinsessegade 35
1422 Kbh K
Tlf 39611991
Fax 39611931
Mail gymbf@gymbf.dk
Web www.gymbf.dk
Cvr.nr 29231176

Gymnasiernes Bestyrelsesforening GBF

På en delt anden-tredjeplads kommer personaleforhold (inklusiv ansættelser) og økonomi, som nævnes i 25% af svarene.

At personaleforholdene er en vanskelig opgave skyldes ikke mindst problemerne med ansættelse af rektorer, som nu i otte måneder har været underlagt blokade. Herudover peges også på vanskeligheder i forbindelse med ansættelsesforhold for andre ledere og for lærere. Det skinner her igennem at lærerne er pressede, blandt andet på grund af reformen som har været stærkt arbejdskrævende.

I forbindelse med økonomi nævnes budgettering som et krævende område. Desuden nævnes selve økonomistyringen, og at skaffe sig et overblik over de økonomiske forudsætninger.

Den fjerdevanskeligste opgave har været fastlæggelse af vision og strategi, og herunder beskrivelse af værdigrundlaget og en klar profil. Dette område nævnes af 20%.

Herefter kommer 9% som peger på at det i sig selv er en krævende opgave at få bestyrelsen til at fungere og at finde den rigtige skillelinie mellem rektors og bestyrelsens ledelsesopgaver. Kapacitetsproblemer og udarbejdelse af vedtægt nævnes af færre end 5%.

Hvordan ser det ud økonomisk?

Spørgsmålene om økonomi handler dels om hvordan man regner med at klare sig i løbet af året, dels om engangsvederlag og resultatløb.

Som det ses af tabel 8 er bestyrelsesformændene generelt nogenlunde optimistisk med hensyn til årets økonomi, idet kun 10% frygter at løbe ind i et underskud. Godt en tredjedel regner med overskud, og noget over halvdelen mener at 'det vil løbe rundt'.

Det skal dog huskes at langt de fleste har besvaret spørgeskemaet inden regeringens forslag om en besparelse på 1% på finansloven kom på bordet – en besparelse som bliver mærkbar, da den kun kan tages af den lille del af budgettet som ikke er løn.

Men holder vi fast ved bestyrelsesformændenes tidlige vurderinger, viser svarene at optimismen er størst hos de små og de store gymnasier, og mindst på de gymnasier der har mellem 500 og 700 elever. Her regner 14% med underskud mod 6 og 8% på de andre gymnasier.

Man må gå ud fra at der yderligere er en sammenhæng mellem bestyrelsesformændenes vurdering af økonomien og det forhold, at der er meget stor variation i tilskuddet pr elev til gymnasiernes. Populært sagt er der nogle gymnasier der har penge, mens andre suger på lappen, hvilket vi dog ikke har kunnet tage ind i analysen, da svarene er anonyme. Uligheden vil som bekendt blive udjævnet på sigt.

GBF

Prinsessegade 35
1422 Kbh K
Tlf 39611991
Fax 39611931
Mail gymbf@gymbf.dk
Web www.gymbf.dk
Cvr.nr 29231176

Gymnasiernes Bestyrelsesforening GBF

Besvarelsene vedrørende engangsvederlag ses i tabel 9. Det er nemt at overskue: på ni af ti gymnasier har man udbetalt engangsvederlag til rektor.

Udbetalingen af engangsvederlag hænger i øvrigt tydeligt sammen med om man er optimistisk eller pessimistisk med hensyn til økonomien. Tilbageholdenheden med hensyn til vederlag er således dobbelt så stor hos dem der frygter underskud.

Resultatlønnen er mere kompliceret. For gymnasierne er det en ny aflønningsform, og vi har med et åbent spørgsmål forsøgt at afdække den enkelte formands holdning til at bruge resultatlønnen som et styringsinstrument.

Af de 103 har 100 svaret på spørgsmålet, mens 3 ikke har afgivet en kommentar.

En gennemgang af de afgivne kommentarer viser at 53% er positive, 32% er negative og 15% er neutrale.

Går man tættere på svarene, ser man at de positive svar ikke giver mange begrundelser for at resultatløn er godt. De fremhæver blot at resultatlønnen giver mulighed for styring i dialog med rektor. Desuden er der til mange af de positive svar også knyttet kritik af udformningen af resultatlønsmodellen.

De negative kommentarer giver langt flere specifikke begrundelser, og flere af dem er nærmest aggressive. I alt finder man omkring 30 kritiske udsagn som går dybere end blot 'Fuldstændig tåbelig', 'Makværk' eller 'Det duer kort og godt ikke'. Især to synspunkter fremhæves i disse udsagn.

Først og fremmest fremhæver man at ordningen er præget af al for stor indblanding fra ministeriet i form af en uhensigtsmæssig detailstyring, som burde overlades til bestyrelser og rektorer. Dermed er selve modellen for detaljeret, og oven i købet har ministeriet opstillet forkerte og uhensigtsmæssige tvungne mål. To tredjedele af de kritiske udsagn handler herom.

Dernæst fremhæves i hvert sjette udsagn at ordningen ikke bør være obligatorisk, men frivillig.

Andre synspunkter som indgår i kritikken er at rektorerne ikke yder mere fordi de får resultatløn, som derfor ikke kan bruges til styring, samt at resultatlønnen er uhensigtsmæssig fordi den kan skabe konflikter på gymnasiet.

Set under ét kan man sige at står det til bestyrelsesformændene, bør der ske store ændringer i udformningen og regelsættet omkring resultatlønnen.

Hvad synes man om selvejet?

Det er muligvis lidt akavet at stille spørgsmålet "Hvordan bedømmer du generelt idéen om selveje på gymnasierne?" netop til de personer der har påtaget sig jobbet som bestyrelsesformand på et selvejende gymnasium. Spørgsmålet høster da også en forholdsvis lav svarprocent, idet kun 95 af de 103 har svaret. Heraf endda fire som også kan fortolkes som ikke-svar, og tre som (i stedet for at sige noget om selvejet) peger på at ministeriet

GBF

Prinsessegade 35
1422 Kbh K
Tlf 39611991
Fax 39611931
Mail gymbf@gymbf.dk
Web www.gymbf.dk
Cvr.nr 29231176

Gymnasiernes Bestyrelsesforening GBF

bør skrue ned for sin detailstyring. Tilbage står 88 svar. Heraf er 85 absolut positive, mens to er lidt tvivlende og kritiske.

Kun et enkelt svar er helt negativt over for idéen om selveje. Det lyder: Det har intet formål; gymnasierne burde styres af amterne.

Som helhed er bestyrelsesformændene således sat i spidsen for en sag, som de går ind for. Men det betyder ikke, at de er ukritiske. Ikke færre end 47 af de 85 positive svar indeholder stærkt kritiske bemærkninger om den måde selvejet udmøntes på af staten.

Kritikken fokuserer helt overvejende på to forhold.

Dels er der hård kritik af Undervisningsministeriets detailstyring, som hindrer at der tages lokale beslutninger og at selvejet får lov til at udfolde sig til gavn for gymnasierne.

Dels kritiseres at ejerskabet til bygningerne endnu ikke er overdraget til gymnasierne selv, hvilket jo i den mest negative udlægning må fortolkes som fravær af selveje.

Ud over disse to kritikpunkter peges der også på faren for at selvejet blot bruges til økonomisk styring og nedskæring fra statens side.

Indførelse af selveje kræver naturligvis omstillinger på det enkelte gymnasium hvad angår ledelse og administration. Vi har spurgt om gymnasierne på disse to punkter er tilpasset selvejet. Svarene findes i tabel 10, og som det ses er der lidt vej endnu. Syv procent er endnu ikke tilpasset, 50% er næsten tilpasset, og 44% er fuldt ud tilpasset selvejet.

Hvad angår samarbejdet mellem rektor og bestyrelsesformand er billedet positivt i retning af ingen problemer. Tabel 11 viser at samarbejdet er helt uden problemer i 90% af tilfældene, mens der er godt samarbejde og kun små problemer i 9% af tilfældene.

Og hvad kunne man tænke sig at sige til Undervisningsministeren?

GBF afholder i år generalforsamling den 27. marts, og undervisningsminister Bertel Haarder har været så venlig at give tilsagn og at deltage med et indlæg i debatten. Det var derfor nærliggende at spørge bestyrelsesformændene hvad de vil sige til ministeren.

I alt 89 har ytret sig herom. En af formændene mener dog at det ikke kan siges kort, men den opfattelse deles ikke af en anden, som blot ønsker at sige: Gå af.

Mere seriøst er det nok, at op mod halvdelen af svarene handler om Undervisningsministeriets detailstyring, som også har været skydeskive i flere tidligere svar. Det er svært for formændene at forstå, hvorfor man har ind-

GBF

Prinsessegade 35
1422 Kbh K
Tlf 39611991
Fax 39611931
Mail gymbf@gymbf.dk
Web www.gymbf.dk
Cvr.nr 29231176

Gymnasiernes Bestyrelsesforening GBF

ført selveje, når man fra statslig side alligevel ikke viser tillid og giver mulighed for lokal styring og lokale handlemuligheder uden bureaukrati.

Som en af formændene udtrykker det: Giv os frihed til selv at styre vore skoler – vi er langt bedre end du tror.

Op mod en tredjedel har lyst til at minde ministeren om bygningerne, som stadig ikke er overdraget til gymnasierne selv. Også dette emne er kommet frem i andre dele af analysen, og problemet er stadig det enkle, at selveje ikke er selveje, hvis man ikke ejer noget.

Også lærernes forhold ligger bestyrelsesformændene på sinde. Knap hver tiende vil sige til ministeren at lærerne skal anerkendes og ikke kritiseres for deres indsats, og at de skal slippe for flere reformer lige nu. I stedet skal man have orden på efteruddannelsen, og arbejdstidsaftaler og overenskomster skal opblødes.

Et ønske om bedre økonomiske forhold, som giver frihed til forskellighed, stiles også til ministeren – i nogle tilfælde koblet sammen med ønsket om at afskaffe resultatlønnen.

Og sluttelig er der nogle helt få, som kunne tænke sig at nævne at formandshonoraret et for lavt, og at aldersgrænsen for medlemskab af en bestyrelses bør fjernes.

Bestyrelsesforeningens opgaver

Webanalysen indeholdt også et spørgsmål om hvilke emner foreningen bør tage fat på, og desuden efterlyste vi almene kommentarer eller bemærkninger.

Svarene rækker vidt, og der foreligger nu et katalog med et stort antal vigtige emner, som efter medlemmernes mening bør tages op. Emnerne vil ikke blive behandlet her, men det skal dog siges at bestyrelsernes rolle og mulighederne for at få selvejet til at gavne udviklingen på gymnasierne, naturligvis er i centrum. Det er nu en opgave for foreningens bestyrelse at granske kataloget og finde frem til de områder der presser sig mest på.

Afslutningsvis stor tak til bestyrelsesformændene for mange positive og venlige kommentarer og bemærkninger.

GBF

Prinsessegade 35
1422 Kbh K
Tlf 39611991
Fax 39611931
Mail gymbf@gymbf.dk
Web www.gymbf.dk
Cvr.nr 29231176

Gymnasiernes Bestyrelsesforening GBF

Tabeller

GBF-webanalyse 2008

Tabellerne omfatter de 11 lukkede spørgsmål
Hertil kommer 7 åbne spørgsmål, se teksten

Repræsentativitet

Tabel 1 I hvilken region ligger gymnasiet?		
Nordjylland	13	13%
Midtjylland	27	26%
Syddanmark	22	21%
Sjælland	15	15%
Hovedstaden	26	25%
I alt	103	100%

Tabel 2 Hvor mange elever har I?		
Under 500	32	32%
Mellem 500 og 700	43	43%
Over 700	26	26%
I alt	101	100%
Ubesvaret	2	

GBF

Prinsessegade 35
1422 Kbh K
Tlf 39611991
Fax 39611931
Mail gymbf@gymbf.dk
Web www.gymbf.dk
Cvr.nr 29231176

Gymnasiernes Bestyrelsesforening GBF

Formændenes baggrund

Tabel 3 Hvilken aldersgruppe hører du til?		
Under 40 år	2	2%
40-50 år	8	8%
50-60 år	46	45%
Over 60 år	47	46%
I alt	103	100 %

Tabel 4 Hvad er din erhvervstilknytning?			Note: Multiple besvarelser forekommer
Ansæt	69	68%	
Eget firma, selvstændig	21	21%	
Pensioneret	17	17%	
Total	107	106%	
I alt	101	100%	
Ubesvaret	2		

Tabel 5 Hvad er din erhvervsbaggrund mest præget af?			Note: Multiple besvarelser forekommer
Det private erhvervsliv	35	34%	
Det offentlige	44	43%	
Uddannelsessystemet	59	57%	
Total	138	134%	
I alt	103	100%	

GBF

Prinsessegade 35
1422 Kbh K
Tlf 39611991
Fax 39611931
Mail gymbf@gymbf.dk
Web www.gymbf.dk
Cvr.nr 29231176

Gymnasiernes Bestyrelsesforening GBF

Bestyrelsesarbejdet

Tabel 6 Hvor mange møder har din bestyrelse holdt i 2007?		
1-3 møder	3	3%
4-5 møder	66	64%
6-7 møder	28	27%
Mere end 7 møder	6	6%
I alt	103	100%

Tabel 7 Hvor mange timer har du brugt på bestyrelsesarbejdet i 2007?		
Færre end 100 timer	54	52%
100-200 timer	42	41%
200-300 timer	7	7%
Mere end 300 timer	0	0%
I alt	103	100%

GBF

Prinsessegade 35
1422 Kbh K
Tlf 39611991
Fax 39611931
Mail gymbf@gymbf.dk
Web www.gymbf.dk
Cvr.nr 29231176

Gymnasiernes Bestyrelsesforening GBF

Økonomien

Tabel 8 Hvordan bedømmer du jeres økonomi i 2008?		
Vi får overskud	37	36%
Det løber rundt	55	54%
Vi risikerer et underskud	10	10%
I alt	102	100%
Ubesvaret	1	

Tabel 9 Er der udbetalt engangsvederlag til rektor?		
Ja	92	90%
Nej	10	10%
I alt	102	100%
Ubesvaret	1	

GBF

Prinsessegade 35
1422 Kbh K
Tlf 39611991
Fax 39611931
Mail gymbf@gymbf.dk
Web www.gymbf.dk
Cvr.nr 29231176

Gymnasiernes Bestyrelsesforening GBF

Selvejet

Tabel 10 Er organisationen og ledelsen på dit gymnasium tilpasset selvejet?		
Nej, endnu ikke	7	7%
Ja, næsten	51	50%
Ja, fuldt ud	44	43%
I alt	102	100%
Ubesvaret	1	

Tabel 11 Hvordan er samarbejdet mellem dig og rektor?		
Helt uden problemer	92	90%
Små problemer, men godt	9	9%
Kunne være bedre	1	1%
I alt	102	100%
Ubesvaret	1	

GBF

Prinsessegade 35
1422 Kbh K
Tlf 39611991
Fax 39611931
Mail gymbf@gymbf.dk
Web www.gymbf.dk
Cvr.nr 29231176